

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

м. Запоріжжя

УДК 614.253
С69

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Ірiogлу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Трегуб С.Є.</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО БЛОКУ ДИСТАНЦІЙНО В УМОВАХ ВІЙНИ.....	215
<i>Тюркеджи Н.С., Катаннікова А.Ю.</i> СТРАТЕГІЇ ПІДТРИМКИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКОЮ УНІВЕРСИТЕТУ.....	216
<i>Федько О.Ю.</i> МІСЦЕ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА.....	218
<i>Фурик О.О., Рябокони О.В., Оніщенко Т.Є.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	220
<i>Юрко А.О., Сердюк Д.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗДМФУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	221
СЕКЦІЯ 8. МЕДИЦИНА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ	
<i>Боярська Л.М.</i> ДІТИ БОМБОСХОВИЩ.....	222
<i>Овчаренко Л.С.</i> ВІЙНА ВБИВАЄ ДІТЕЙ І ЇХ ПРАВО НА ДИТИНСТВО.....	223
<i>Котлова Ю.В., Мазур В.І.</i> ДИТИНА В ЧАСИ ГОЛОДОМОРУ ДО СЬОГОДЕННЯ. ЕТИЧНИЙ ВИМІР СУСПІЛЬСВА	225
<i>Ковтун Н.М., Ковтун Ю.В.</i> ВИКРАДЕННЯ ДІТЕЙ ЯК СКЛАДОВА ГЕНОЦИДУ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	228
<i>Urbanavičė R., Istomina N.</i> THE MIRROR OF THE TRAUMATIC LIFE EVENTS OF THE UKRAINIAN REFUGEES.....	230
<i>Кандибей В.К.</i> КРИЗОВІ СТАНИ ТА ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ, ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ.....	231
<i>Амма А.В.</i> СПІВВІДНОШЕННЯ АНОНІМНОСТІ І ВІДЧУЖЕННЯ ЛЮДИНИ У ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	232
<i>Білай А.І., Білай І.М.</i> ФІЛОСОФІЯ МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ.....	233
<i>Горохова Л.В.</i> СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	234
<i>Гріда Т.В., Демидюк К.С., Шевченко Н.О.</i> ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРЯННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРНЯНИХ КЛОУНІВ У ПЕРІОД ВІЙНИ.....	237
<i>Данильчук О.М.</i> ЗАГРОЗА ПОШИРЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ВИНИЩЕННЯ ЯК ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ПРОБЛЕМА БУТТЄВОСТІ ЛЮДИНИ.....	239
<i>Дрозд Б.Ю.</i> ВПЛИВ ГАДЖЕТІВ ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	241
<i>Земляний Я.В., Земляна Н.А.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В ЗМІШАНОМУ ФОРМАТІ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	243

СТРАТЕГІЇ ПІДТРИМКИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКОЮ УНІВЕРСИТЕТУ

*Тюркеджи Наталя Станіславівна, провідний бібліограф
відділу інформаційно-аналітичного моніторингу Наукової бібліотеки ЗДМФУ
Катаннікова Анастасія Юрійвна,
завідуюча сектором наукометричного аналізу Наукової бібліотеки ЗДМФУ*

У сучасному науковому середовищі ключовим фактором успіху є ефективна взаємодія між бібліотеками вищих навчальних закладів та їхніми користувачами. Запорізький державний медико-фармацевтичний університет (ЗДМФУ) активно розвиває стратегії підтримки дослідницької діяльності шляхом інтеграції наукометричних баз даних, інституційного репозитарію та бібліографічних послуг.

Наукометричні бази даних, такі як Scopus, Web of Science, Google Scholar, ORCID, відіграють важливу роль у сприянні доступу до актуальної та значущої наукової інформації. Бібліотека ЗДМФУ активно долучається до ознайомлення аспірантів, науковців і викладачів із цими ресурсами, забезпечуючи навчання використанню та аналізу отриманих результатів.

Одним із головних завдань є постійне вдосконалення та актуалізація авторських профілів фахівців у наукометричних базах. Процес реорганізації університету вимагає глибокого аналізу та перезавантаження інформаційних ресурсів, включаючи ідентифікацію та адаптацію до нових стандартів. Ця робота передбачає не тільки технічні аспекти, але й організаційні виклики. Бібліотека ЗДМФУ систематично проводить роботу зі створення індивідуальних файлів для наукового персоналу, включаючи аналіз та компіляцію даних з наукометричних баз, репозитарію та друкованих збірок тез конференцій.

Важливим аспектом є інтеграція отриманої інформації до наукометричних баз даних та індивідуальних авторських профілів. Для зручності науковців, було розроблено «Інструкцію з редагування (заповнення) профілів у наукометричних базах», яку розміщено в університетському репозитарії, з покроковою технологією заповнення полів. Це дозволяє науковцям самостійно вносити та актуалізувати свої дані, що сприяє не лише підвищенню точності та повноти інформації, але й активізує їхню участь у міжнародних наукових спільнотах.

Впровадження системи моніторингу та інтеграції наукового потенціалу відкриває перспективи для подальшого розвитку наукової діяльності університету. Повнота та актуальність інформації про внесок фахівців сприяє більш ефективній інтеграції в міжнародне наукове співтовариство та підвищенню рейтингу університету в глобальному науковому контексті.

Інституційний репозитарій, що є динамічним компонентом сучасних бібліотечних послуг, нерозривно вплетений у канву наукової екосистеми закладу. Одна з фундаментальних точок інтеграції полягає в управлінні цифровим контентом, де репозитарій є централізованою платформою для організації та зберігання наукових результатів. Безперешкодно взаємодіючи з бібліотечними службами пошуку та виявлення, репозитарій підвищує доступність інституційних досліджень, гарантуючи, що користувачі можуть досліджувати та отримувати доступ до масиву цифрових матеріалів через єдиний пошуковий інтерфейс. Ця інтеграція спрощує робочі процеси користувачів та посилює прагнення бібліотеки надавати цілісний досвід пошуку інформації. Така сумісність спрощує процеси та створює цілісне середовище для управління фізичними та цифровими ресурсами. Бібліотека ЗДМФУ бере активну участь у послугах з підтримки досліджень через репозитарій, пропонуючи платформу для архівування та розповсюдження наукових здобутків. Фахівці бібліотеки активно співпрацюють з академічними факультетами, проводячи інформаційно-просвітницькі та навчальні заняття, щоб розповісти дослідникам про переваги сховища. Такий підхід не лише збагачує різноманітність контенту сховища, а й відповідає місії бібліотеки щодо підтримки наукових починань академічної спільноти.

Інституційний репозитарій відіграє важливу роль в академічному та дослідницькому середовищі, а саме:

1. Сприяє відкритому доступу до наукових та дослідницьких результатів, усуваючи бар'єри для доступу до інформації. Це сприяє співпраці, інноваціям та поширенню знань, приносячи користь дослідникам, студентам, викладачам та громадськості.

2. Підвищує видимість та вплив досліджень і наукових результатів університету, що призводить до більш високого рівня цитування, співробітництва та визнання, а отже зміцненню репутації університету та кар'єри окремих дослідників.

3. Відіграє вирішальну роль у збереженні та архівуванні інтелектуального капіталу університету. Реалізуючи надійні стратегії цифрового збереження, репозитарій забезпечує довгострокову доступність та зручність використання наукових результатів.

4. Демонструє інтелектуальну перевагу та досягнення університету, що підвищує репутацію закладу та приваблює талановитих викладачів, дослідників та студентів.

5. Сприяє співпраці та міждисциплінарним дослідженням, надаючи дослідникам платформу для доступу до широкого спектру наукових праць та обміну ними.

7. Генерує статистику використання та показники, що дозволяють оцінювати вплив результатів своїх досліджень. Ці дані можуть допомогти у прийнятті майбутніх рішень та розподілі ресурсів.

На фоні сучасних тенденцій науково-дослідницької інфраструктури, інституційні репозитарії виявляються ключовим інструментом для університетської бібліотеки. Зокрема, зимове оновлення світового рейтингу 2023 року від Webometrics – Transparent Ranking: Institutional Repositories by Google Scholar надає конкретні вимірювання ефективності цих репозитаріїв.

Однією з головних місій рейтингу є стимулювання глобального обміну науковою інформацією. Потрапляння до цього переліку свідчить не лише про кількість повнотекстових документів, а й про ступінь їхнього індексування у Google Scholar. Інституційний репозитарій IRZSMU відзначається своєю високою позицією серед інших установ Запорізької області та медичних ЗВО України. Кількість проіндексованих документів у Google Scholar, що становить 13500, говорить про активну роботу науковців та бібліотекарів у формуванні колекції репозитарію.

Співробітники бібліотеки не тільки вводять значну кількість записів, але й редагують та рецензують надані матеріали. Особлива увага приділяється співпраці підрозділів бібліотеки для забезпечення повноцінного пошуку наукових праць для ефективної взаємодії з авторськими матеріалами.

Бібліотека університету, як ключовий гравець у формуванні репозитарію, ставить перед авторами наукових публікацій ряд конкретних вимог для ефективного внесення матеріалів у цифрове сховище.

1. Автори мають надавати наукові публікації у форматі PDF або роздрукованому вигляді. Пакет документ має містити: титульну сторінку публікації (монографія, журнал, збірник тез конференції, науково-методичні матеріали тощо), весь текст наукової роботи та зміст, де вказано прізвище автора.

2. Для забезпечення повноцінності публікації необхідно вказати посилання на офіційний сайт та номер журналу, в якому вона була опублікована. Це допомагає визначити автентичність та визнаність джерела.

3. Автори також відповідають за якість поданої інформації та відповідність науковим стандартам. За потреби може бути проведений аналіз на предмет дотримання етичних норм та наукової доброчесності.

Співпраця авторів та бібліотеки у дотриманні цих вимог допомагає забезпечити доступність та достовірність наукової інформації у цифровому середовищі.

Важливим аспектом вдосконалення репозитарію став механізм зв'язування електронного каталогу з репозитарієм, що сприяє автоматизації та зручності у взаємодії з даними. Цей механізм впроваджено для всіх нових записів у базі даних «Публікації співробітників ЗДМФУ», що забезпечує стабільний та уніфікований підхід до зберігання та поширення наукової інформації.

Ці кроки є лише частиною стратегії розвитку інституційного репозитарію, спрямованою на підвищення його ролі як ефективного інструменту для зберігання, поширення та визначення внутрішнього потенціалу наукового простору університету.

Серед всього іншого, бібліотека ЗДМФУ надає широкий спектр бібліографічних послуг, включаючи підтримку при підготовці публікацій, навчання використанню наукових керівництв та індивідуальне консультування з питань пошуку інформації.

Розвиток науково-інформаційних послуг в сучасному освітньому закладі визначається потребами здобувачів вищої освіти та професорсько-викладацького складу у доступі до актуальної та релевантної інформації. Довідково-бібліографічне обслуговування, яке забезпечує бібліотека університету:

- для задоволення науково-інформаційних потреб здобувачів вищої освіти та професорсько-викладацького складу надаються уточнюючі, фактографічні, тематичні, адресні довідки про публікаційну активність та бібліотечні консультації.

- класифікуються за таблицями УДК наукові публікації, навчально-методичні матеріали тощо.
- укладаються рекомендаційні списки, інформаційні видання та бібліографічні покажчики. Серед них: Бюлетені нових надходжень, рекомендаційні списки літератури з навчальних дисциплін, які доступні в Репозитарії університету та на вебсайті бібліотеки.
- проводиться ретроспективний пошук наукових праць викладачів ЗДМФУ.
- виконується перевірка відповідності ключових слів до публікацій професорів, викладачів й аспірантів ЗДМФУ рубрикатору MESH (Medical Subject Heading). Це тезаурус англomовної текстової бази даних медичних і біологічних публікацій PubMed. Відповідність ключових слів рубрикатору полегшує пошук публікацій англomовними користувачами, тим самим просуваючи наукові праці вчених ЗДМФУ в англomовне середовище.

Один із ключових етапів становлення та розвитку молодих викладачів – це оволодіння ними навичками підготовки та оформлення навчально-методичних видань. Регулярно, в рамках «Школи молодого викладача», проводяться заняття, спрямовані на активізацію професійного росту молодих викладачів університету, зокрема висвітлено тему «Загальні вимоги до оформлення навчальних та навчально-методичних видань», з урахуванням вимог ДСТУ та методичних рекомендацій МОЗ України. Окрім того, звернено увагу на правила використання електронних ресурсів бібліотеки для формування рекомендаційних списків, з акцентом на сучасні бібліотечно-інформаційні сервіси.

Бібліотека ЗДМФУ інтенсивно впроваджує цифрові технології з метою розширення свого інформаційно-бібліографічного сервісу. Здійснюється інформаційний супровід професорсько-викладацького складу, аспірантів, магістрів та докторантів. Інформація щодо дистанційного обслуговування та доступних послуг надається на сайті бібліотеки, де велика увага приділяється популярній серед користувачів послугі отримання УДК, авторського знаку та ключових слів. Ці заходи сприяють покращенню доступу до інформаційних ресурсів та взаємодії з користувачами в онлайн-середовищі, що відображає стрімке розвиток інформаційних сервісів у сучасному бібліотечному середовищі.

Усі аспекти взаємодії з бібліотекою ЗДМФУ в контексті наукометричних баз даних, інституційного репозитарію та бібліографічних послуг покликані сприяти підвищенню рівня наукових досягнень аспірантів, науковців та викладачів університету. Ця інтеграція відкриває нові можливості для покращення наукового процесу та підтримки дослідницької спільноти.

МІСЦЕ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА

*Федько Ольга Юрійвна
к.філол.н., ст.викладач кафедри культурології та українознавства,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Комунікативна компетентність є важливим елементом підготовки будь-якого спеціаліста, який працюватиме у системі «людина-людина», особливо у часу переживання колективної травми, загострення психологічних проблем та постійного стресу, пов'язаного з повномасштабною війною. Однак особливого значення формування культури спілкування має для майбутнього медичного працівника, адже для того, щоб пацієнт відверто розповів лікареві про інтимні подробиці свого стану та довірливо виконував рекомендації, необхідно встановити щирий міжособистісний контакт. На значенні навичок спілкування у професійній діяльності лікаря і необхідності сприяти їх розвитку наголошували такі вчені, як Н. Бількевич, Н. Галіяш, І. Гуменна, В. Дроненко, І. Кіт, Н. Петренко, А. Пришляк, С. Яворська та ін.

Узагальнюючи думки дослідників, В. Дроненко визначає комунікативну компетентність як «засновану на комунікативних здібностях, вміннях і знаннях, інтелектуально й мотиваційно обумовлену соціально-професійну характеристику, що дозволяє лікарю самостійно й відповідально реалізовувати ефективні й адекватні комунікативні дії в конкретних ситуаціях міжособистісної взаємодії [2, с. 41]. Для медичного працівника важливо вміти ініціювати спілкування, з перших хвилин викликати довіру і повагу, зібрати і систематизувати інформацію, пояснити порядок проведення і необхідність діагностичних та лікувальних процедур, враховувати індивідуальні особливості пацієнта, його психоемоційний стан і обирати відповідні комунікативні методики. До складових комунікативної компетентності лікаря традиційно зараховують «комунікативний